

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

Chokier, Érasme de
Coloniae Agrippinae, 1684

42. An portio exempti accrescat non exemptis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

de consecr. dist. 2. cap. P. & G. de officio Deleg. cap. nos incompetenter. 2. quæst. 7. cap. x. omni dilectus de elect. cap. fin. de crimine falsi. Id enim hodiernis exemptionum privilegii non est receptum, eoq. jure non utimur. *Gomesius ad d. Reg. Cancell. secundam. Borgasius d. tit. quis possit excommunicare in fine.* Adeo ut ne quidem citari possint ad Rom. curiam ex quovis etiam delicto, nisi imprimis accedat specialis commissio Pontificis, ut *sanctus Pius 4. in constitutione, Incip. de salute gregis anno ejus primo, facit rex. Conc. Trid. cap. 6. sess. 13. de reform. Lel. Jordan. tract. de origine Romana sedis per tot. Navar. cons. 2. n. 5. de foro comper. Unde solent teste Flaminio Parisio tract. de resig. benef. lib. 1. quæst. 10. n. 40. & seqq. par. 1. causæ Episcoporum committi alicui Auditori rotæ. Quibus autem in casibus Episcopi & alii Ecclesiastici ratione feudorum aut temporalium Dominiorum subfint Imperatori vel Principi seculari, vide *Andream Gail. & DD. ab eo laudatos. lib. 1. obs. 30. n. 4. & seqq. & nos etiam quædam familia in ferius attingimus, lib. 4. quæst. 85.**

 Q U Æ S T I O XLII.

An portio exempti accrescat non exemptis?

S U M M A R I U M.

1. Portio exempti non accrescit aliis, quando immunitas data est a principe.	onere, ejus onus accrescit cohæredibus.
2. Si universitas eximat qua est debitor, portio exempti accrescit cæteris.	5. Non est verisimile quod Princeps eximat cum damno tertii.
4. Testator eximens unum hæredum ab alio	6. Motus proprius non tollit defectum intentionis Papa.

P Rincipes ab oneribus publicis exemptiones concedere manifesti juris est. *cap. cum instantia de censibus cap. accedentes ubi Abbas col. 3. vers. nunc. quæro num. 8. de præscript. Magnæ autem est difficultatis si princeps vel communitas exemit aliquem, utrum non exempti teneantur in solidum ferre onus, quod exemptis incumbebat. latissime Abbas d. cap. accedentes num. 8. ubi etiam Fel. Albert. Brunus tract. de diminutione conclus. 10. num. 44. & seqq. v. l. tract. 17. fol. 84. col. 3. Pro conclusione distinguendi sunt tres casus. Primus, aut enim Princeps cui census seu onus debetur, nonnullos eximit, tunc portio seu quota exemptorum debet detrahi ex censu seu onere principi debito. Nam exemptionis privilegium uni concessum, non debet in aliorum dampnum redundare. l. nec unus C. de Emancipat. liber. l. cum filius*

de testam. milit. spec. lo. Andr. tit. de censib. §. 1. vers. quid si aliqua communitas tex. l. 1. C. ut nullus ex vicariis pro alienis vicariorum debuit teneatur l. 10. Dicitque Castro, quod id in facto videtur observari in l. si unus ff. de pact.

Nam privilegia sunt interpretanda in praedictum principis concedentis, non vero in praedictum tertii, cap. cum dilecti de donat. cap. olim de verb. sig. lo. Andr. Butr. & DD. cap. per venit de immunit. Eccles. Id quod etiam in foro poli censuit Barthol. Fumus verbi privilegium nu. 3. in aurea armilla his verbis: Domini terrarum superiorem non recognoscentes, non possunt in aliquibus concedere privilegia super talibus non solvendis, nisi tantundem detrahant de solutione sibi fienda à communi, aliter iniustitiam committunt, gravantes communitates propter aliquot particulares. Quae confirmat Barthol. l. munerum §. fin. ff. de munerib. & honorib. in quibus quod de iure communi onus deficientium nullus teneatur subire. l. 1. C. de omni agro desert. lib. 11.

Secundus casus, si universitas seu communitas quae tenetur solvere censum seu onus superiori, est illa ipsa, quae reddit aliquem exemptum, tunc portio exempti accretet ceteris de universitate glo. ordinata tenet. l. evacuatis §. 1. C. de decurionib. lib. 10. quae arguit contra rusticos qui concedunt nonnunquam immunitates v. g. fabro aut aliis artificibus, tenetur enim pro exempto, quia factum eorum princepi obesse non debet. Rom. cons. 252. incip. pro decisione Bald. cap. 2. requiris de appellat. spec. d. tit. de censib. §. nunc dicendum, vers. quid si universitas alicuius loci.

Tertius, aut agitur de censo seu salario praestando tertio, videlicet universitas tenetur solvere salarium praefecto seu potestati, interim princeps facit unam villam communitatis exemptam, ceteri tenebuntur ad integrum salarium potestatis, nullam fieri diminutionem portionis exempti, Bald. l. ab omnibus ff. de leg. 1. ubi Barth. & Jacob. de Aret. Petrus de Anchâr. Clem. praesenti de censibus Barth. l. auctores C. de exact. tribut. lib. 10. Non sunt tamen haec sine difficultate, maxime vero primus casus teste Cardinali, d. Clement. praesenti. & Bartholom. Bellen. tract. de subsid. charit. quest. 59. numer. 2. Albert. Brunus tract. de diminut. & deterior. conclusionem 10. numer. 44. Inquit enim, si collectae debentur ab universitate alicui tanquam superiori, si is iure superioritatis eximat aliquos, ejusmodi exemptio singulorum non proderit universitati. Ideo si Pontifex eximat aliquos à charitativo subsidio vel procuracione legati: Nihilominus ceteri adstringentur non secus, quam si unus heredum eximatur à testatore, alii enim coheredes pro portione exempti obligabuntur d. l. ab omnibus ff. de leg. 1. ubi DD. lafon. l. annus ff. de pact. Fel. in cap. accedentes col. antep. usque ad finem, ubi etiam Abb. de prescript. Bellen. d. tract. quest. 59. numer. 2. Brunus d. numer. 44. Quod videtur etiam esse ex mente Barthol. Fumus hic citati d. verb. privilegium numer. 8. qui textui supra scripto ita subiungit, Si tamen adesset aliqua rationalis causa,

causa propter quam aliquid deberent privilegiari, credo quod non peccarent, quia causa rationalis tollit iniustitiam, si autem imperator Papa vel princeps non recognoscens superiorem hoc fecerit, debet seruari & qui se gravati senserint, ad superiorem, recurrant, tales enim qui non recognoscunt superiorem possunt exercere ea quae sunt Imperatoris, cap. per venerabilem qui filii sunt legitimi. Non tamen possunt facere sine rationabili causa, aliter peccant contra naturae legem facientes & iustitiam. Ita ille, quod certe iustitiae est apprimere consonum, sed cum mica salis, quod si exemptio talis esset, quae ceteris notabile damnum generaret, debet ea velut privilegium alteri nocivum revocari, cap. suggestum de decimis Card. d. Clem. praesenti in fin. Imò possent ceteri non exempti onus recusare, & ad Papam seu principem appellare, DD. ubi supra. Non est enim verisimile quod princeps quosquam eximere velit cum notabili praesudicio ceterorum, arg. l. 2. §. si quis à principe ff. ne quid in loco publi. cap. super eo ubi DD. de offic. deleg. Ut proinde superflua sit distinctio Abbatis, d. cap. accedentes col. ult. utrum exemptio sit data motu proprio, an ad supplicationem partis, motus enim proprius non tollit defectum intentionis Papae, Ezid. de Bellam. decis. 475. incip. praemissa tres Io. Andr. cap. si motu proprio de prabend. lib. 6. Rota in novis decis. 108. incip. licet motus proprius, Bellenf. d. quast. 59. nn. 5.

QVÆSTIO XXXIII.

Exemptis monachorum cellis, quid nomine cellarum comprehendatur?

SUMMARIUM.

1. Privilegiorum verba proprio intelligenda. 2. Nisi repugnet mens privilegiantis.

Larga nominis significatione comprehenduntur cellae quae sunt intra claustrum ac extra commune dormitorium, quas Abbas per dispensationem infirmitatis causa concedere potest, cap. ult. 20. quast. ult. Propria vero sunt loca tantum secreta & solitaria, quae ab hominum separata convictu sunt ad contemplandum & Deo vacandum specialiter deputata, tex. cap. privilegium de verb. signif. in 6. Hac in materia proprio & stricto hoc sensu sumenda sunt cellae, d. cap. privilegium, ita enim semper usu venit in privilegiis ordinatae potestati derogantibus, ut illius verba proprio intelligi debeant, glo. Clem. 2. de offic. ord. ord. Imol. & dom. d. c. privilegium & saepe probatum est supra. Idque nisi mens & intentio privilegiantis repugnet verbis, tum enim intentio est verbis praefenda, Rom. cons. 20. num. 1. cons. 180. numer. 10. d. scire oportet §. sufficit ff. de excusat. tutor. atque certe à verbis non est rece-